

Абрамян М. Ю., курсант навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ *Красницька А. В.*

МОВА І МОВЛЕННЯ

Усе те, що пересічні мовці розуміють під словом «мова», насправді є власне мовою і мовленням. Розмежування мови і мовлення теоретично обґрунтоване швейцарським лінгвістом Ф. Де Соссюром – одним із найвідоміших теоретиків мовознавства й основоположників сучасного етапу в мовознавстві.

Незаперечним фактом є те, що існує єдина українська мова. Однак кожен із тих, для кого українська мова є рідною, користується нею по-своєму.

Мова – система одиниць спілкування і правил їх функціонування.

Мовлення – конкретно застосована мова, засоби спілкування в їх реалізації.

До мовлення належать говоріння (мовлений акт) і результати говоріння (текст).

Правомірно говорити про мовлення окремої людини, про мовлення молоді, це ж побутове мовлення, художнє мовлення тощо. Усе це – різне використання можливостей мови.

Для того, щоб краще зрозуміти різницю між мовою і мовленням, Ф. Де Соссюр проводив аналогії з шахами. Шахова дошка, шахові фігури та правила шахової гри – мова; конкретне розірвання шахової партії – мовлення.

Загалом мову і мовлення розрізняють за такими параметрами:

1) мова – явище загальне, абстрактне; мовлення – конкретне. Загальне (мова) реалізується в конкретному (мовленні). Конкретність мовлення виявляється в тому, що його можна чути, записати на магнітну стрічку, бачити і прочитати (якщо йдеться про текст);

2) мова – явище стабільне, довговічне, загальноприйняте; мовлення – динамічне (рухливе), випадкове і унікальне. Унікальність мовлення полягає у своєрідному використанні мовних засобів, уживанні випадкових слів, словоформи, словосполучень тощо;

3) мова – явище психічне, а мовлення психофізичне. Мова існує у душах, у психіці людей, які становлять певну мовну спільність, а мовлення можна характеризувати за темпом, тембром, тривалістю, сутністю, акцентом, тощо;

4) мовлення – лінійне, мова – нелінійна. Мовлення розгортається в часі. Для того щоб вимовити якусь фразу потрібний певний часовий проміжок, адже слова вимовляються послідовно одне за одним. А в мові всі звуки, слова, словоформи існують одночасно. На відміну від мовлення, мова має ієрархічну будову.

Мова є системою (сукупність взаємопов'язаних елементів). Якщо із системи вилучити якийсь елемент, вона не зможе функціонувати або її функціонування буде не достатньо ефективним. Кожна система має свою структуру, тобто спосіб організації системи, її внутрішня будова.

Українська національна мова існує: а) у вищій формі загальнонародної мови – сучасній українській літературній мові; б) у нижчих формах загальнонародної мови – її територіальних і соціальних діалектах.

Кожна мова є надбанням певного народу. Вона не тільки найпотужніший засіб спілкування, знаряддя думки, а й дух народу, його історія, і водночас необхідна умова існування культури народу, самого народу. Мова є невід'ємним компонентом усіх без винятку видів діяльності людини та основним джерелом збереження інформації. Вона допомагає краще зрозуміти людину в її минулому і сьогоденні. Мова, крім цього, є важливим державотворчим чинником, засобом консолідації народу. Саме тому кожен свідомий етнос дбайливо ставиться до рідної мови, оберігає її.